

GRUNDLÓGIN TIL STJÓRNAR

Eftir øllum at døma skulu vit til eina fólkaatkvøðu næsta ár um okkara stjórnarskipan. Arbeiðið byrjaði longu í 1999, tá ein grundlógarnevnd bleiv sett. Síðani tá hevur verið keglast um týdningin av uppskotinum

SÓLVIT E. NOLSØ
SOLVIT@SOSIALURIN.FO

25. apríl í 2018, flaggadagin, skulu vit á fólkaatkvøðu um stjórnarskipan Føroya. Tað er ætlanin í øllum førum og inntil nakað annað er sagt, so ganga vit út frá tí.

Tað hevur verið tosa um stjórnarskipan í fleiri ár. Fullveldissamgongan, ið sat frá 1998 til 2002, byrjaði arbeiðið og hesi seinastu næstan 20 árin, ið síðan er farin, hevur verið tosa um stjórnarskipanina, ið fólkið skuldi taka støðu til. Onkuntíð hevur prátið verið álvarsamari enn aðrar tíðir. Nú er so komið hartil, at fólkið skal taka støðu. Uppskotið frá samgonguni er sent til almenna hoyring og lagt er upp til, at vit kunna okkum um hvat stendur í uppskotinum.

Hvat merkir ein stjórnarskipan fyri eitt land? Sprotin sigur eina stjórnarskipan at verða meginreglur um stjórn og skipan ríkis og tað er ein háttur, ið samfelag verður stýrt eftir. Ein kann siga, at tað verður fest á blað hvørji virðir vit byggja á í Føroyum. Tað verður staðfest, at tað er fólkið í Føroyum, sum hevur valdið í Føroyum og at vit skipa okkum grundað á fólkaræðislig virðir. Vit fáa til dømis staðfest, at í Føroyum hava øll rætt til lív og trygd,

ognarrætturin er friðhagur og at øll hava rætt at bera fram sína hugsan.

Er tað ikki einans tað vanliga vesturlenska idealið, ið verður staðfest í Føroyum og sum vit hava livað eftir í nógv ár? Jú, tað er tað kanska, men hinvegin kann eisini spyrjast um tað ikki er neyðugt at staðfesta tað og at fólk aktivt taka eina støðu fyri hesum virðum.

Hvussu endaliga úrlitið verður, er torført at meta um. Uppskotið er lagt til almenna hoyring, men enn eru tað ikki mong, sum hava givið sína meining til kennar. Tað eru sikkurt fleiri, sum ikki hava lisið uppskotið enn og tískil er kjakið ikki reiðiliga farið á glið enn.

Í øllum øðrum, so skal kjakið byrja skjótt og Sosialurin fer komandi vikurnar at gera meira við evnið.

Hví skulu vit taka støðu til stjórnarskipan?

Arbeiðið við eini stjórnarskipan byrjaði í 1999, tá fullveldissamgongan setti sær fyri at fáa ein føroyska grundlóg. Jóan Pauli Joensen var settur sum formaður í nevndini og Kári á Rógvi, sáli, sum skrivari. Fullveldi bleiv tað tó ikki til og eingin grundlóg kom heldur. Semjan fekst ikki í lag. Grundlógararbeiðið bleiv til eitt arbeiði uppá eina stjórnarskipan í 2004, tá Fólkaflokkurin, Sambands-

flokkurin og Javnaðarflokkurin skipaðu samgongu. Álitið bleiv handað frá nevndini í 2006, men kom ongantið longur. Tað bleiv ongantið tikin ein endalig støða til álitið. Frá byrjan hevur málið sum grundlóg ella stjórnarskipan verið eitt, sum hevur klovið bæði land og flokkar. Tann breiða semjan hevur ongantið verið møgulig at fáa í lag.

Tað hevur stundum verið nær við. Millum annað var kjakast leingi um inngangin í uppskotinum, hvørt tað skuldi standa, at lógin var omanfyri ella niðanfyri grundlógina. Stríðsspurningurin bleiv so stórus innanhýsis í Tjóðveldi, at Sjúrdur Skaale valdi at takka fyri seg, tí hann metti, at Høgni Hoydal var ov torførur at samráðast við og vildi ikki flyta seg.

Tað var eisini nær við í 2011, men tá fekk Sambandsflokkurin kaldar fótur, tá danir søgdu, at teir tulkaðu føroysku stjórnarskipanina sum eitt loysingarskjal. Hesi seinastu 18 árin hevur verið tosa aftur og fram um stjórnarskipanina, hvat hon merkir og hvat hon hevur at siga. Tað hevur verið óvanliga torført at fáa eina breiða semju um orðingarnar.

